

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 2 2 1 1 0 3 1 2

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA

==== Izpitna pola 2 ====

Razčlemba izhodiščnega besedila

Ponedeljek, 30. maj 2022 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Priloga z neumetnostnim besedilom in konceptni list sta na perforiranih listih, ki ju kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpitna pola vsebuje 21 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 90. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v izpitno polo v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**. Pišite čitljivo in skladno s pravopisnimi pravili, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami. Pazite na slovnično in pravopisno pravilnost odgovorov (možnost odbitnih točk zaradi jezikovnih napak). Osnutek zadnje naloge, ki ga lahko napišete na konceptni list, se pri ocenjevanju ne upošteva.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 1 prazno.

Konceptni list

Empty rectangular box for writing.

Priloga k izpitni poli 2 (M221-103-1-2)

Domača knjižnica: Jure Jakob

Neža Mrevlje – 29. 1. 2020 v PANORAMI

Jure Jakob. Fotografija: Ana Kovač

1 »Knjige so pri meni, ob meni in v mojih rokah že od nekdaj,« o svojem odnosu do branja pripoveduje Jure Jakob, pesnik, ki je že zelo zgodaj odkril, da so knjige zanj vir užitka. Nedolgo po tem, ko se je naučil brati, je postal zavzeti bralec. Spominja se, kako je na podstrešju hiše v Vitanju, kjer je odraščal, našel očetove knjige Karla Maya. »Indijanarice,« kot jim pravi, so ga takrat resnično prevzele in prebral je vse do zadnje potopisne dogodivščine s podpisom tega nemškega avtorja. A to je bil šele začetek Jakobovega strastnega prebiranja.

Od potopisnih dogodivščin do esejistike in poezije

2 Po Karlu Mayu je v otroštvu užival ob prebiranju knjig Julesa Verna in zatem tudi ob kriminalnih romanih, čeprav je to obdobje ostalo v bolj zabrisanem spominu, o svoji bralni preteklosti pripoveduje pesnik. Kasneje se je navduševal nad knjigami z zgodovinsko tematiko, v gimnazijskih letih pa je začel odkrivati svet leposlovja, ki ga je vedno bolj zanimal, dokler ni postal avtor še sam. »Poezijo sem odkril dokaj pozno, še preden sem jo začel resno prebirati in jo sistematično raziskovati, sem jo začel resno pisati,« pripoveduje o svojih vstopih v svet ustvarjanja. Za svoje začetniško obdobje pisanja pravi, da so se takrat »v besede pretakale silne energije in nastajale so precej nenavadne ter neberljive stvari«. Prve pesmi je Jure Jakob napisal že v gimnaziji, z branjem in s pisanjem pa je nato nadaljeval kot študent primerjalne književnosti in filozofije v Ljubljani. V središču današnjega bralnega izkušanja pa so zanj poezija, esejistika, pripovedništvo, filozofija in knjige s teološko-religiozno tematiko, ob teh pa tudi dela za otroke, ki jih bere hčerki, sicer pa sam knjigo v roke najraje vzame zjutraj ali v zgodnjepoldanskem času. Zelo rad je že od nekdaj bral na vlaku, s čimer pot, ki bi lahko bila dolgočasna, dobi popolnoma drugo perspektivo, pripoveduje pesnik. Obvezno je tudi branje pred spanjem, brez katerega ne zaključi dneva, še dodaja.

3 Ob policah domače knjižnice – del knjig ima tudi v svoji rojstni hiši v Vitanju – Jure Jakob poudari, da ni malikovalec knjig, vendar pa so te v njihovem domu »osnovni medij, kar je danes proti toku časa. Knjige imamo v rokah dnevno in težko si predstavljam, da bi bilo tako, če ne bi iz hiše nagnali televizorja. Pogosti so domovi, kjer kraljuje ekran, ves čas je tam in onesnažuje prostor,« podčrta pesnik.

Javna knjižnica kot podaljšek domače knjižnice

4 Glede dostopnosti knjig Jure Jakob poudarja velik družbeni pomen javnih knjižnic. Sam si je večino knjig, ki jih je prebral, sposodil, s tem je začel že v osnovni šoli, kjer je imel do potankosti naštudirane

OBRNITE LIST.

vsebine polic, ter tako nadaljeval v gimnaziji, ki jo je obiskoval v Celju. V osrednjo knjižnico je tam hodil tedensko, zato je ta zanj zelo hitro postala pomemben socialni prostor. Z ljudmi, ki jih je tam spoznal, ne le z zaposlenimi, temveč predvsem s tistimi, ki jih je srečal kot bralce, je navezal stike. Začelo se je s pogovori o knjigi, ki je nato postala povod za marsikaj, še o tovrstno povezovalni plati tiska pripoveduje sogovornik. Ob tem podčrta tudi, koliko revnejši človek bi bil, če ne bi v svojih najstniških letih srečeval poučenih knjižničarjev, s katerimi se je lahko pogovarjal o kakovostni književnosti in od katerih je prejel veliko dobrih (knjižnih) nasvetov.

5 V Ljubljani je ob Narodni in univerzitetni knjižnici ter ostalih mestnih knjižnicah, kjer si je sposojal na kupe knjig, pogosto zahajal tudi v Bukvarno, prodajalno rabljenih knjig, ki je nekoč imela svoje prostore v podhodu na Slovenski cesti nasproti uršulinske cerkve. »To je bil v drugi polovici devetdesetih let azil za knjige in neverjetno vesel sem bil, ko sem ga odkril. Med starimi zanimivimi knjigami po dostopnih cenah sem se odlično počutil. V Bukvarni, ki je bila zelo natlačena, si se komaj premikal, knjige pa si lahko kupil na kilograme.«

6 Jure Jakob tudi pravi, da si je vedno želel posedovati čim več knjig, vendar si tega nikoli ni mogel privoščiti. Zato imajo tudi v odrasli dobi zanj pomembno vlogo javne knjižnice, ki predstavljajo osrednji podaljšek njegove domače bere knjig. Na svojih knjižnih policah ima med drugim tudi pesniške zbirke, ki so ga zaznamovale. Ena takšnih so *Napol dokončana nebesa*, izbrane pesmi Tomasa Tranströmerja, ob tem pa tudi zbirka *Hiše* pesnika Petra Semoliča in legendarna rumena zbirka Daneta Zajca v petih knjigah.

(Prirejeno po: Neža Mrevlje: Domača knjižnica: Jure Jakob, Airbeletrina, 29. 1. 2020, <http://www.airbeletrina.si/clanek/domaca-knjiznica-jure-jakob>. Pridobljeno: 29. 1. 2020.)

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. V katerih okoliščinah je nastalo izhodiščno besedilo? Dopolnite manjkajoče dele v preglednici.

	tvorka besedila
bralci spletne strani www.airbeletrina.si	
	čas objave besedila
rubrika Panorama	

(2 točki)

2. Obkrožite črko pred trditvijo, ki najnatančneje izraža temo besedila.

- A Izhodiščno besedilo govori o Jakobovem odnosu do branja, pisanja, knjig in knjižnic.
B Izhodiščno besedilo govori o problematiki dostopnosti javnih knjižnic.
C Izhodiščno besedilo je komentar Jakobovega odnosa do branja, knjig, pisanja in knjižnic.

(2 točki)

3. V izhodiščnem besedilu Jure Jakob izrazi pozitiven odnos do knjižnic. Napišite tri argumente, s katerimi boste njegov odnos do knjižnic utemeljili. Odgovor napišite v večstavčni povedi.

(3 točke)

4. Preberite 3. odstavek. Povzemite, zakaj Jure Jakob doma nima televizorja. Odgovor napišite tako, da tvorite dvostavčno poved z vzročnim odvisnikom.

(3 točke)

5. Podčrtano besedo v vsaki od povedi iz izhodiščnega besedila nadomestite z domačo sobesedilno ustrežno sopomenko.

To je bil v drugi polovici devetdesetih let azil za knjige in neverjetno vesel sem bil, ko sem ga odkril.

Domača sopomenka: _____

Zato imajo tudi v odrasli dobi zanj pomembno vlogo javne knjižnice, ki predstavljajo osrednji podaljšek njegove domače bere knjig.

Domača sopomenka: _____

(2 točki)

6. Opazujte 2. odstavek izhodiščnega besedila in dopolnite povedi.

Podčrtani besedi v tem odstavku imata vlogo prislovnega določila _____.
(1)

Prevladujoč glagolski čas odstavka je _____.
(1)

V tem odstavku prevladuje _____ pomensko razmerje.
(1)

Zgoraj ugotovljene lastnosti so značilne za _____.
(način razvijanja teme/slogovni postopek)
(1)

Ali ta način razvijanja teme prevladuje tudi v celotnem izhodiščnem besedilu?

DA

NE

(1)
(5 točk)

14. 14.1. Preberite povedi in določite, v vlogi katerega stavčnega člena ali dela stavčnega člena je beseda *knjiga*.

Knjige so ga prevzele že v zgodnjem otroštvu. _____

Indijanarice so knjige nemškega avtorja. _____

V Vitanju je našel očetove knjige Karla Maya. _____

V knjigah se zrcali avtorjeva duša. _____

(2)

- 14.2. Tvorite poved, v kateri bo beseda *knjiga* v vlogi desnega prilastka.

_____

_____

(2)
(4 točke)

15. Enostavno poved razširite v dvostavno tako, da boste obkroženi stavčni člen preoblikovali v odvisnik. Preoblikovano poved ponovno napišite.

Jure Jakob ne zaključi dneva brez branja.

_____

(2)

V kateri odvisnik ste pretvorili poved? _____

(1)
(3 točke)

16. Grafično prikažite skladenjsko sestavo povedi (S-strukturo).

Spominja se, kako je na podstrešju hiše v Vitanju, kjer je odraščal, našel očetove knjige Karla Maya, ki so ga resnično prevzele.

(3 točke)

17. Preberite poved in odgovorite na vprašanja.

Ob tem podčrta tudi, koliko revnejši človek bi bil, če ne bi v svojih najstniških letih srečeval poučenih knjižničarjev, s katerimi se je lahko pogovarjal o kakovostni literaturi in od katerih je prejel veliko dobrih (knjižnih) nasvetov.

V povedi je pet stavkov.	DA	NE
Glavni stavek je razdeljen na pol (na dva dela).	DA	NE
Pogojni odvisnik uvaja veznik če.	DA	NE
Veznik <i>in</i> uvaja ločno priredje.	DA	NE
V povedi sta dva odvisnika iste stopnje, in sicer prilastkova odvisnika.	DA	NE
Pred veznikom <i>in</i> bi morala stati vejica.	DA	NE

(3 točke)

18. Opazujte, kako so nastale tvorjenke. Iz tvorjenk izpišite besedotvorna obrazila in poimenujte vrsto tvorjenk.

Besede, iz katerih so tvorjenke nastale	Tvorjenka	Besedotvorno obrazilo	Vrsta tvorjenke
knjiga	knjižni		
knjiga	knjižiti		
knjižiti	vknjižiti		
knjiga, vezati	knjigovez		

(6 točk)

19. Utemeljite pisanje pridevnikov *zgodnjedopoldanski* in *teološko-religiozni* iz 2. odstavka izhodiščnega besedila. Podčrtajte ustrezno možnost ob poševnici.

Pridevnik *zgodnjedopoldanski* je priredna/podredna zloženska, zato se piše brez vezaja.

Pridevnik *teološko-religiozni* je priredna/podredna zloženska, zato se piše z vezajem.

(2 točki)

OBRNITE LIST.

